

В центрі стоять: ліворуч – А. Г. Наумовець, праворуч – І. Бокова

Енциклопедії систем життєзабезпечення, найповнішої бази знань у галузі стійкого розвитку в світі, яка об'єднує 8000 спеціалістів зі 110 країн світу для роботи над унікальною віртуальною динамічною бібліотекою, еквівалентною близько 600 друкованим томам»;

– професор **Юнг-Іл Джин** (професор університету Корьо в Сеулі, колишній президент Міжнародного союзу теоретичної та прикладної хімії, **Республіка Корея**) – «за дослідження рідкокристалічних і полісполучених полімерів і матеріалознавства ДНК...»;

– професор **Джеймс Флойд Скотт** (директор із наукових досліджень фізичного факультету

Кембріджського університету; **Велика Британія**) – «за фундаментальний внесок у матеріалознавство оксидів...»;

– професор **Антон Григорович Наумовець** (перший віце-президент Національної академії наук України, головний науковий співробітник Інституту фізики НАН України; **Україна**) – «за роботу з фізики поверхневих явищ, емісії електронів і наноелектроніки...».

Щиро вітаємо Антона Григоровича із заслуженою високою та престижною нагородою і бажаємо йому довгих років плідної роботи на благо науки й України.

Нобелівські премії 2016 року в галузі фундаментальних наук

Нобелівську премію з **медицини та фізіології** отримав **Й. Осумі (Японія)** «за відкриття механізмів автофагії».

Автофагія («самопоїдання» клітин) – процес перетравлення клітиною власних органел та ділянок цитоплазми за допомогою лізосом. Автофагія потрібна для позбавлення від старих і пошкоджених частин клітини, продукти розщеплення яких використовуються

Нобелівську премію з **фізики** присуджено **Д. Таулесу (США), Д. Холдейну (Англія), Д. Костерліцу (Шотландія)** «за теоретичні відкриття топологічних фазових переходів і топологічних фаз речовини».

Завдяки дослідженням учених вдалося краще описати явища надпровідності,

для побудови її нових компонентів. «Відкриття Осумі змінили наші уявлення про те, як клітини переробляють самі себе. Його роботи відкрили новий напрям у розумінні автофагії як частини різних фізіологічних процесів – від пристосування до голоду до реакції на зараження», – йдеться в прес-релізі Королівського інституту (Швеція).

надплинності, магнетизму двовимірних матеріалів, дослідити вихрові стани в тонких плівках надпровідників, надплинному гелії, одновимірних магнітних структурах. Для тонких плівок і надпровідників розроблена теорія дала точний опис та передбачення.

Нобелівські премії 2016 року в галузі фундаментальних наук

Нобелівську премію з хімії отримали **Ж. Соваж (Франція), Ф. Стодарт (Шотландія, США), Б. Ферінга (Нідерланди)** «за проєкування та синтез молекулярних машин».

Вченими синтезовано молекули з контрольованими рухами («молекулярні двигуни»). Ці сполуки можуть стати основою для нових матеріалів, датчиків, систем зберігання енергії. «З

точки зору розвитку науки, молекулярні двигуни нині на такому ж етапі, що й електричний двигун в 1830-ті роки. Тоді вчені показали роботу кривошипних механізмів і келець, не знаючи, що це приведе до створення потягів, пральних машин, вентиляторів і кухонних комбайнів», – зазначає Нобелівський комітет.

Ю. І. Мушкало

Д. К. Заболотний (150 років від дня народження)

Заболотний Данило Кирилович – видатний вчений-медик, мікробіолог і епідеміолог, академік ВУАН (1922) та її президент у 1928–1929 рр. Народився 28 грудня 1866 р. у с. Чоботарка Подільської губернії (нині с. Заболотне Вінницької області) в селянській родині. Закінчив фізико-математичний факультет Новоросійського університету в Одесі (1891) та медичний факультет Київського університету (1894). У 1894–1895 рр. Д. К. Заболотний, працюючи лікарем-епідеміологом у Подільській губернії, організував бактеріологічну лабораторію в Кам'янці-Подільському. В 1895–1897 – лікар Київського військового шпиталю. В 1897 р. виїхав до Бомбею у складі експедиції під керівництвом професора В. К. Високовича для вивчення епідемії чуми в Індії та у містах Аравійського півострова. Того ж року на запрошення І. І. Мечникова прибув до Пастерівського інституту в Парижі для оброблення експериментального матеріалу. В 1898 р. в Монголії керував експедицією з вивчення ендемічних вогнищ чуми, 1898–1928 – професор Жіночого медичного інституту в Петербурзі (згодом 1-й Ленінградський медінститут), де організував та очолив першу в Російській імперії кафедру медичної мікробіології, учасник низки наукових експедицій, пов'язаних зі спала-

хами чуми та інших хвороб. Також з 1903 р. працював у Інституті експериментальної медицини в Петербурзі, у якому 1906 р. був призначений завідувачем лабораторії експериментальної сифілідології. В 1920–1923 – ректор Одеської медичної академії (згодом Одеський медичний інститут), де створив кафедри епідеміології та мікробіології. У 1923–1928 – завідувач кафедри мікробіології та епідеміології Військово-медичної академії в Ленінграді. В зв'язку з обранням президентом Всеукраїнської академії наук Д. К. Заболотний 15 грудня 1929 р. переїздить до Києва, з 1929 – директор створеного за його ініціативою Інституту мікробіології (зараз Інститут мікробіології та вірусології ім. Д. К. Заболотного НАН України). Помер після тяжкої хвороби 15 грудня 1929 р. в Києві, похований у с. Чоботарка, де створено його музей.

Наукові праці присвячені вивченню чуми, холери, сифілісу. Докладно дослідив збудника та переносників чуми, працював над виготовленням протичумних вакцин і сироваток. Один із засновників вітчизняної епідеміології та Міжнародного товариства мікробіологів, створив наукову школу. Як президент ВУАН Д. К. Заболотний намагався посилити зв'язок науки з практикою, при ньому організовано низку інститутів, значно поповнився склад ВУАН.

Д. К. Заболотний – академік АН СРСР (1929). Президією НАН України засновано премію імені Д. К. Заболотного. Його ім'я присвоєно Інституту мікробіології та вірусології НАН України.

І. Ю. Мушкало

М. Ф. Мельников-Разведенков (150 років від дня народження)

Мельников-Разведенков Микола Федотович – український патологоанатом, академік ВУАН (1927). Народився 24 грудня 1866 р. у селищі Усть-Медведицька (зараз м. Серафимович Волгоград обл., Росія). Закінчив медичний факультет Московського університету в 1889 р., де залишився на кафедрі патологічної анатомії помічником

прозектора, захистив докторську дисертацію «Про штучну несприйнятливості до сибірської виразки» (1895), з 1896 – приват-доцент кафедри. У 1898–1900 перебував у закордонному відрядженні. У 1902–1920 – професор кафедри патологічної анатомії Харківського університету. Один із організаторів створення Кубанського медичного інституту в Краснодарі (1920), його ректор, водночас завідувач кафедри патологічної анатомії та судової медицини (1920–1925). Повернувся 1925 р. до Харкова, де став директором заснованого ним Українського патолого-анатомічного інституту